

HALINA JURSKA-BEREZOWSKA

RZUT OKA NA PRACĘ LEKTORA-RUSYCYSTY

Na podstawie licznych obserwacji należy stwierdzić, że ostatnimi czasy coraz bardziej pogłębia się przyjaźń oraz rozszerzają się kontakty naukowe między krajami obozu socjalistycznego. Tym samym niezmiernie doniosłą rolę nie tylko w wychowaniu socjalistycznym młodzieży, lecz również w zacieśnianiu więzów współpracy naukowo-badawczej naszej uczelni z uczelniami za granicą odgrywa przynajmniej dobra znajomość języka rosyjskiego.

Lektor-rusycysta uczelni technicznej musi sprostać poważnemu i trudnemu zadaniu, gdyż wyniki nauczania zależą od wielu czynników.

Na studia przychodzą absolwenci z różnego typu szkół średnich. Poziom wiadomości z języka rosyjskiego jest bardzo zróżnicowany. Już w pierwszym etapie nauki można zaobserwować duże braki. Studenci I semestru niekiedy zupełnie nie posiadają sprawności samodzielnego wypowiedzania się nawet na łatwe tematy, dotyczące życia codziennego, a niejednokrotnie mają poważne trudności, bowiem w znacznym stopniu nie rozumieją wypowiedzi lektora. Te niedociągnięcia dają się usunąć drogą częstego odpytywania studentów, co jest oczywiście możliwym tylko przy stosunkowo niewiel-

kiej liczebności grupy, 20-25 osób. Pamiętajmy jednak, że kontakt lektora z grupą jest rzadki, ponieważ zajęcia odbywają się jeden raz w tygodniu. Stąd wynika kwestia ciągłego wdrażania studentów do samodzielnej pracy i poddawanie im takich form i sposobów, które ułatwią im szybkie i poprawne opanowanie języka. Zajęcia muszą być atrakcyjne, wnoszące za każdym razem nowy element, który pobudzałby aktywność uczących się. Trzeba przy tym zwracać uwagę na uczuciowe zaangażowanie studentów tematem, który przerabiamy na lektoracie.

W procesie nauczania języka rosyjskiego opieramy się przede wszystkim o podręcznik, ale ten nie zawsze zdaje egzamin. Znajdujemy w nim opowiadania, związane tematycznie z życiem, lecz częstokroć są to mało zajmujące "czytanki" lub dialogi. Z doświadczeń naszego zespołu rusycystów, który opracował skrypt pt. "Niezapomniane lata studenckie". wynika, że studenci z wielkim zainteresowaniem śledzili losy bohaterów opowiadań. Ich sprawy związane z uczelnią żywo obchodziły słuchacza. Studenci pod kierunkiem lektora potrafili poszerzać treść przerabianego tekstu, opierając się o własne przeżycia, stosowali i używali poznane zwroty i wyrażenia w swoich wypowiedziach.

Na podkreślenie zasługuje fakt, iż studenci dość do- brze przygotowują samodzielnie i przekazują treść artykułów z prasy radzieckiej, chociaż dotychczas w małej mierze stykali się z językiem publicystyki.

Pozytywne rezultaty osiągamy dzięki aktywnemu udziałowi w dyskusji całej grupy, która poświęca swoje zainteresowanie aktualnym zagadnieniom z różnych dziedzin życia.

Okaże się z biegiem czasu, iż uczący się zgłębiają stopniowo coraz poważniejsze problemy i czytają obszerne artykuły, wysnuwając z nich wnioski przy omawianiu tychże.

Aby otrzymać sprawdzian wyrobienia społecznego i politycznego młodzieży akademickiej, lektor musi stale trzymać rękę na pulsie, bowiem kierując dyskusją w związku z wypowiedziami studentów na tematy zaczerpnięte z prasy radzieckiej, musi sam dobrze orientować się i znać bieżące zagadnienia. To bezsprzecznie zabiera dużo czasu lektorowi, ale tylko dokładna znajomość wydarzeń przez niego może się stać bodźcem dla młodzieży do systematycznego czytania prasy obcojęzycznej. W tego rodzaju pracy w tak zwanych "prasówkach" przy egzekwowaniu wiadomości można stosować atrakcyjne formy, co jest ważnym momentem, pobudzającym aktywność studenta. Treść przeczytanego artykułu postara się on przekazać jako reporter, uczestniczący w zdarzeniu, skomentować własnymi słowami główną ideę, zawartą w reportażu, recenzji lub komunikacie, podkreślić ważkość doniesienia prasowego. Takie analizowanie tego, co ukazuje się na łamach prasy wyeliminuje pamięciowe recytowanie i zmusi do myślenia i zastanawiania się nad zawartą w publicystycznej wypowiedzi treścią. Naszym zadaniem jest nauczyć młodzież obserwować fakty i zjawiska, wysnuwać odpowiednie wnioski. Przy okazji udaje się nam poznać dokładnie zainteresowanie każdego studenta, oraz poziom intelektualny grupy, jak również ułatwiamy grupie poznanie się wzajemne i życie się.

Na każdym kroku swojej działalności mamy na uwadze, iż pełnimy rolę nie tylko nauczyciela-rusycysty, lecz zara-

zem funkcję wychowawcy młodzieży. W istocie humanista ma duże pole do popisu. Z treścią opowiadań, dialogów z podręcznika oraz z treścią artykułów z prasy można powiązać sprawy dydaktyczne. Nasze poczynania w tym kierunku poprzedził już proces wychowawczy i przemożny wpływ wywarły dom, szkoła, środowisko, dlatego do skomplikowanej psychiki studenta trzeba znaleźć drogę poprzez serdeczne podejście. Nasza szczerłość wzbudzi zaufanie młodzieży i stworzy przyjemną atmosferę do pracy, popartą wzajemnym zrozumieniem. Na swoich zajęciach winniśmy przygotować studentów do rzetelnej i uczciwej pracy, starając się im wpoić podstawowe zasady kulturalnego i rozsądnego postępowania, a w szczególności przywiązywanie wagi do gruntownej znajomości języka obcego.

Pracę z młodzieżą ułatwi lektorowi zapoznanie się ze środowiskiem studenckim, z działalnością organizacji studenckich, ich klubów, z warunkami życia i pracy w domach akademickich, z prasą studencką, z ich zainteresowaniami z dziedziny sportu, turystyki, sztuki, z działalnością kół naukowych. Tę znajomość problemów możemy wykorzystać z powodzeniem, przerabiając na zajęciach materiał przewidziany programem, aktualizując go i ożywiając wypowiedziami studentów. Młodzi ludzie najchętniej odważają się formułować swe myśli w języku rosyjskim, jeśli pozwolimy im mówić o sobie. Wystarczy wyłowić umiejętnie atrakcyjne fakty i zdarzenia i wpleść je do omawianego tematu na lekturze. Takie powiązanie daje duże efekty.

Prowadzone przez nas repetytoria są też jedną z form naszej pracy i umożliwiają nam poznanie poszczególnych stu-

dentów, którym nauka języka rosyjskiego sprawia trudności. Służymy im wtedy pomocą, wskazując im środki, które ułatwią usunąć skutecznie braki i zaległości,

Pozostaje jeszcze do omówienia najważniejsza część w programie nauczania języka rosyjskiego w uczelni technicznej. W jego założeniach postulujemy, iż student powinien należycie opanować podstawowe słownictwo techniczne z zakresu tego kierunku studiów, jaki sobie obrał. Oprócz tego potrzebna mu jest również umiejętność tłumaczenia przerabianych tekstów technicznych z języka rosyjskiego na język polski. Przerabiamy i analizujemy teksty techniczne na lektoratach ze studentami III i IV semestru. Studenci III semestru mają do samodzielnego opracowania (tłumaczenie ustne) 20-30 stron tekstu technicznego z wybranej przez siebie broszury popularno-naukowej, natomiast w IV semestrze na podstawie tegoż tekstu wygłaszają po rosyjsku referat. Nie jest łatwo nauczyć kogoś tej umiejętności posługiwania się tekstami technicznymi skoro żadna uczelnia, przygotowująca filologa-rusycystę do pracy nauczycielskiej nie przewidziała tego w swym programie na szerszą skalę. Tak więc lektor zdany jest na własne siły i wertuje słowniki z różnych gałęzi nauki, bowiem uczy grupy z różnych wydziałów i musi ogarnąć szeroki zasób słów i terminów technicznych,

Odczuliśmy poważny brak tekstów tego rodzaju i lektorzy opracowali wybór dla poszczególnych wydziałów. Opatrzyli przy tym słownictwem z podaniem polskiego znaczenia danego terminu. To niezawodnie ułatwi pracę lektora, a student dostanie do ręki pomoc do nauki, gdyż bez znajomości

fachowej literatury i specjalistycznej terminologii - nawet przy pisaniu pracy dyplomowej napotykały na ogromne trudności.

Każdego roku staramy się ulepszać metody pracy przy analizowaniu tekstów technicznych, aby studenci korzystali z nich. Nasz duży wysiłek idzie w tym kierunku, by nabyte przez studenta w trakcie studiów umiejętności posługiwania się literaturą fachową radziecką przynosiły mu duży pożytek w jego przyszłej pracy zawodowej.

Tak przedstawiają się niektóre tylko zagadnienia, związane z pracą lektora-rusycysty w uczelni technicznej oraz trudności, na które napotyka on często w realizowaniu programu nauczania języka rosyjskiego.

Należałoby równocześnie powiedzieć w kilku słowach o samym lektorze-rusycyście. Skoro kieruje on procesem myślenia młodzieży, śledzi poprawność wypowiedzi ustnych i pisemnych w języku rosyjskim studentów, stawia im duże wymagania, to sam nauczyciel-rusycysta musi posiadać bardzo dobrą znajomość języka rosyjskiego, pozwalającą na swobodne posługiwanie się nim. Język stale się rozwija i konieczny jest nierozzerwalny kontakt z żywą mową, aby się stała bardziej komunikatywna w naszym obcowaniu na zajęciach ze studentami. Tego nie da ani prasa, ani też radio, czy telewizja. Potrzebne jest zetknięcie się bezpośrednio ze środowiskiem, z ludźmi, z którymi można nawiązać swobodnie konwersację na różne tematy, można też wyjaśnić te, czy inne problemy językowe. Dlatego nie zapominamy, o ważnej sprawie dla lektora, jaką są wyjazdy na kursy językowe w kraju lub w Związku Radzieckim

Na uwagę zasługuje fakt, iż Władze Uczelni dokładają wszelkich starań, by umożliwić lektorom dokształcanie się. Placówka nasza, jaką jest Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych jest otoczone szczególną troską, co stwarza sprzyjające warunki do pracy. Posiadamy nowoczesnie wyposażone laboratorium do praktycznej nauki języków obcych metodą audiowizualną, sale kinowe, taśmotekę z wieloma nagraniami tekstów do ćwiczeń, płytotekę do nauki języków, bibliotekę ze słownikami obcojęzycznymi oraz wydaniem encyklopedycznymi, jak również Studium prenumeruje wiele czasopism radzieckich z różnych dziedzin ze szczególnym uwzględnieniem literatury, dotyczącej metodyki nauczania języków obcych. Zarówno lektor, jak też i studenci wynoszą olbrzymie korzyści z tych urządzeń i pomocy naukowych. Laboratorium jest udostępnione w godzinach popołudniowych studentom do indywidualnej nauki.

Troska Władz Uczelni o rozwój naszego Studium oraz dbałość o estetykę wnętrza sal wykładowych i laboratorium, wyposażenie i zaopatrzenie w niezbędne pomoce naukowe naszego warsztatu pracy napawa nas dumą i mobilizuje do twórczej pracy. Podchodząc do niej z zapałem osiągamy coraz lepsze rezultaty, które są widoczne w rozwijającej się współpracy naszej Uczelni z uczelniami zaprzyjaźnionych krajów w wymianach grup studenckich, stażach pracowników naukowych itp.

Podjęty przez nas trud nie idzie na marne, staje się pomostem między narodami, których naukowe badania i poszukiwania na wielką skalę mogą osiągać poważne wyniki dzięki możliwości porozumiewania się poprzez znajomość języka rosyjskiego.

LITERATURA

- [1] GAŁECKI Włodzimierz - "Wartość osobowa nauczyciela" Język Rosyjski Nr 4 (50) W-wa 1950
- [2] KLEMENSIEWICZ Zenon - "O etyce zawodowej nauczyciela akademickiego" Życie Szkoły Wyższej 11-12 W-wa 1968
- [3] KETLIŃSKA Zofia - "Rola ideowo-wychowawcza wyższej uczelni i organizacja pracy dydaktyczno-wychowawczej" Życie Szkoły Wyższej 11-12 W-wa 1968
- [4] OPÓLSKA-DANECKA Oktawia - "Aktywność uczniów na lekcji warunkiem czynnego opanowania języka" Język Rosyjski Nr 4 W-wa 1961
- [5] ORŁOWSKI Jan - Wykorzystanie indywidualnych zainteresowań ucznia w nauczaniu języka rosyjskiego. Język Rosyjski Nr 1 W-wa 1963
- [6] SZCZEPAŃSKI Jan - Elementy procesu wychowawczego. Życie Szkoły Wyższej 11-12 W-wa 1968